

یادداشت‌ها و مقالاتی دربارهٔ موزه

ویترین، پنجره، آینه

رضا دبیری نژاد

میدان انقلاب، اول خیابان کارگر جنوبی، بن بست گشتاسب، شماره ۴ طبقه همکف
تلفکس: ۶۶۹۶۱۵۲۲ و ۶۶۹۷۵۲۴۶-۷ تلفن همراه: ۰۹۱۲-۱۰۵۴۰۹۸
www.pazine.ir info@pazine.ir www.pazinehpress.ir
چاپ اول: ۱۳۹۴

تمامی حقوق این اثر محفوظ است
نام کتاب: یادداشت‌ها و مقالاتی درباره موزه، ویتترین، پنجره، آینه
مؤلف: رضا دبیری‌نژاد
ناشر: پازینه
ویرایش: عبدالله مؤذن‌زاده، بهرنگ ذوالفقاری
صفحه آرا: رضا شریفی
طراح جلد: مرتضی آکوچکیان
لیتوگرافی: توس
چاپ: جباری
صحافی: نبوت
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۱۲۵۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۰-۰۹۹-۳

سرشناسه: دبیری‌نژاد، رضا، ۱۳۵۵

عنوان و نام پدیدآور: یادداشت‌ها و مقالاتی درباره موزه، ویتترین، پنجره، آینه/ رضا دبیری‌نژاد؛ ویرایش عبدالله مؤذن‌زاده،

بهرنگ ذوالفقاری

مشخصات نشر: تهران: پازینه، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۰-۰۹۹-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: موزه‌ها -- ایران

موضوع: موزه‌های هنری -- ایران

رده بندی کنگره: ۷۹AM / الف ۲۵۹ ۱۳۹۳

رده بندی دیویی: ۷۰۸/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۵۷۵۲۶

فهرست

موزه‌هایی عقب مانده از مردم	۹
موزه‌ها؛ پیش به سوی گفتگوی تمدن‌ها	۱۵
تقابل موزه و هنر	۲۳
نقش و جایگاه آموزشی موزه‌های هنری	۳۱
کاخ-موزه‌های تهران: بحران هویت	۴۱
انقلاب در موزه	۵۳
پرسش‌های پیش روی موزه‌های فردا	۵۷
دهکده دورافتاده موزه‌های ایران	۶۳
موزه‌ها و مخاطبان جوان	۶۹
تأملی در کیفیت و کارکرد ۴۰۰ موزه در ایران	۷۳
پیوند موزه‌ها و گردشگری؛ ممکن یا ناممکن	۷۷
موزه‌های ایران؛ مخاطب محوری یا مخاطب زدگی؟	۸۳
چرا موزه‌ها باید طرح محتوایی داشته باشند؟	۸۹
موزه یا شبه موزه؟	۹۵
مسئولیتی بر دوش موزه‌ها، یا موزه‌داران؟	۹۹
نقدی بر اظهارات رئیس کمیته ملی ایکوم در ایران: انفعال موزه‌های ایران در فرآیند توسعه اجتماعی	۱۰۳
موزه و گردشگری، چند نکته	۱۰۷
موزه‌ها را برای چه می‌خواهیم	۱۱۱
از راهنمای سخنگو تا راهنمای مشاور	۱۱۵
موزه‌های ایران در آستانه یک بحران	۱۲۱
خاطره‌ای دور اما نزدیک	۱۲۷
اعترافنامه یک موزه دار	۱۳۱

- ۱۳۵ موزه هایی که موزه نیستند
- ۱۳۹ مدیریت موزه: از سنت های تک وجهی تا فرآیند چندوجهی
- ۱۴۳ پژوهش کارکرد گمشده موزه های ایران
- ۱۵۳ رویداد-محوری؛ گامی برای پویایی موزه های ایران
- ۱۵۹ موزه ها؛ از تفکیک هویتی تا پیوند سازی فرهنگی
- ۱۷۱ تطور موزه ها از کالبد تا مفهوم
- ۱۸۳ ویرین، پنجره، آینه

پیشگفتار

موزه از آغاز مواجهه‌ام که مربوط به دوران تحصیل در دانشگاه می‌شود، به مثابه یک پرسش جاری و در حال تکثیر بوده است. پرسشی که مدام از خود پرسش‌های تازه می‌سازد و برای فهم آن باید از پاسخی به پاسخی دیگر رفت. این گونه بوده است که مدام به جست این پدیده معمایی بوده‌ام. همین جستجو مرا واداشت تا دغدغه‌هایم را با دوستان و همکاران موزه‌داری در میان بگذارم. آنچه در این کتاب عرضه می‌شود مجموعه منتخبی از یادداشت‌ها و مقالاتی است که از حدود پانزده سال پیش در زمینه موزه نوشته‌ام و در آنها به این پرسش‌های در حال تکثیر موزه که در برابرم قرار می‌گرفت، پرداخته‌ام. از اینرو در برخی مطالب، پرسش‌هایی هست که طی سالیان با من آمده‌اند و چون به پاسخ نرسیده‌اند تکرار شده‌اند. برخی از این مطالب یادداشت‌ها و یا مقالاتی است که به خواست دوستان خبرنگار و یا اهالی نشریات درباره موزه نوشته‌ام و به لطف این دوستان در نشریات مختلف منتشر شده است. بخشی از این مطالب به خواست این دوستان درباره شعارهای روز جهانی موزه که هر ساله از جانب شورای بین‌المللی موزه‌ها - ایکوم - اعلام می‌گردد و نسبت این شعارها با موزه‌های ایران نگاشته شده است و چون این شعارها برای همیشه می‌توانند جاری باشند، مرورشان می‌تواند برخی از خواست‌های مترتب با موزه‌ها را معین سازد. همه این مطالب تلاشی بود که با خود برای کشف و شناخت موزه داشتم و هر کدام محصول تجربه‌ها و شرایط

پیرامونی بود و به ویژه شرایط موزه‌های کشورمان و مشکلاتشان در نگارش آنها بسیار تأثیر داشتند. تلاشم بر این بود که موزه را در جامعه ایران و نیازهای این جامعه بیابم. توجه به راهکاری متناسب با فضای فرهنگی و اجتماعی جامعه ایرانی از جمله موضوعاتی است که در این مجموعه دنبال کرده‌ام، البته در وهله نخست، رسیدن به پذیرش رویکرد بومی مسئله بوده است تا بعد به راهکارهای عملی اندیشید.

جا دارد از دوستانی که باعث نگارش این یادداشت‌ها و مقالات شدند، به ویژه دوستان اهل مطبوعات در حوزه موزه و میراث فرهنگی تشکر کنم. همین‌طور جا دارد از دوستان عزیزم بهرنگ ذوالفقاری و عبدالله مؤذن زاده که در بازخوانی و ویرایش مطالب همراهم بودند و تقبل زحمت نمودند نیز سپاسگزاری نمایم. امیدوارم که طرح پرسش‌ها و دغدغه‌های طرح شده در این نوشتارها و پاسخ‌های اهل موزه‌شناسی بتواند کمکی برای ارتقای موزه‌های کشورمان باشد.

رضا دبیری نژاد